

Zakar András

A KÖZÉPISKOLAI TANULÓK PÁLYAVÁLASZTÁSI ELKÉPZELÉSEINEK SZEMÉLYISÉGI SAJÁTOSSÁGAI

A pályára nevelés sokrétű feladatainak egyik leginkább központi kérdése az, hogy a fiatalok pályaválasztási döntése mennyire megalapozott és ezáltal milyen mértékben sikerül előzetesen azonosulniuk választott pályájukkal. Éppen ezért igen lényegesnek tartjuk a pályaválasztási elképzelések személyiségi hátterének a vizsgálatát, mivel a pályairányulás személyiségben rejlő feltételeinek ismerete fontos és jelentős a pedagógusok pályára nevelő tevékenységéhez. Ugyanis a jövő nemzedékének alkotóképessége, munkájának eredményessége jórészt attól függ, hogy a mai fiatalok pályaválasztási döntése mennyire megalapozott és ezáltal hogyan tudnak felkészülni leendő élethivatásuk önálló gyakorlására.

A pályaválasztás személyiségi tényezőinek összetettségét, szerveződésének és működésének legfontosabb sajátosságait az eddigi vizsgálatok már sokoldalúan feltárták (Csirszka, 1985, Dancs, 1982, Duró - Zakar, 1985, Helembai, 1986, Egloff, 1966, Jaide, 1977, Ritoókné, 1977, 1986, Rókusfalvy, 1969, 1982, Super, 1980, Seifert, 1977, Szilágyi, 1982, Völgyesy, 1976, Zakar, 1985). Ennek ellenére a pályaelképzelések rendszerszemléletű elemzése a kevésbé tanulmányozott problémakörökhöz tartozik.

Munkánk során többféle diagnosztikai eszköz (Ritoókné-féle teszt, NSI teszt stb.) segítségével 120 gimnáziumi tanuló személyiségi tényezőinek változásait követtük nyomon pályairányulásukkal összefüggésben. Megítélésünk szerint a személyiségi tényezők a pályaválasztási döntéselőkészítés során sajátos egységet alkotnak és működésük is speciális jellegű.

A pályaválasztási elképzelések személyiségi tényezői

Kutatásaink alapján a középiskolai tanulmányok kezdetén a személyiségi tényezők között leginkább központi elem a nagyfokú **nyitottság**, a **biztonságra való törekvés** és az erős **alkotásvágy**. Ezen túlmenően jelentős még a fiatalok körében a **szakterülethez való tudatos viszonyulás**, továbbá az **esztétikai érzékenység**, valamint a jellegzetesen serdülőkori **gondolkodásmód**. Másfelől a hajlam, az értékrend és az érzelmi összetevők szoros kapcsolódásával az önálló munkavégzés és a társas kapcsolatok iránti igény, illetve az egyensúlyra törekvés figyelhető meg az első osztályos középiskolások pályaválasztási elképzeléseinek hátterében.

A személyiségi tényezők azon csoportjában, amelynek elemei között közepes erősségű összefüggéseket tapasztaltunk,

*A Magyar Pszichológiai Társaság VIII. Országos Tudományos Konferenciáján elhangzott előadás alapján, Budapest, 1987. március.

1. sz. táblázat: A Ritoókné-féle teszt eredményei három mérés alapján (N=120)

Faktor	A tanulmányok kezdetén		A tanulmányok közepén		A tanulmányok végén	
	x	s	x	s	x	s
1. Teoretikum	17,80	2,22	18,31	2,31	18,30	2,13
2. Esztétikum	17,25	2,87	17,43	3,01	18,38	2,82
3. Szociabilitás	17,87	2,40	17,97	2,34	18,60	2,74
4. Mozgásosság	16,44	2,66	16,74	2,87	16,88	3,22
5. Változatosság	18,09	2,16	18,02	2,55	18,97	2,12
6. Kreativitás	17,80	2,74	17,93	2,77	18,28	2,62
7. Irányítás	15,74	3,01	16,04	2,86	16,39	2,79
8. Felelősség	16,73	3,31	17,22	3,14	17,74	3,31
9. Kényelem	12,15	2,33	12,50	2,73	12,65	2,90
10. Gyakorlat	15,19	3,14	15,53	2,91	15,95	3,33

több kisebb tartalmilag homogén egységet kaptunk a motiváció, az értékorientáció, az érdeklődés stb. területén. Ezek alapján fontos mutatónak bizonyult a gondolkodás minősége, a szakterülethez való viszony jellege és az önérvényesítés tartalmi összetevőinek rendszere.

A személyiségi tényezők un. független csoportjában (ahol a legalacsonyabb a kötődés) szintén találtunk olykor még erős részösszefüggéseket is. Így pl. vizsgálati tapasztalataink alapján a **szociabilitás, altruizmus és az absztrakciós képesség** megfelelő szintje kölcsönösen feltételezik egymást. Vagy az altruizmus és a külső szempontok ugyancsak szorosan összefüggenek.

A középiskolai tanulmányok végére a pályaválasztók személyiségi tényezői lényegesen kevesebb és ezáltal természetesen sokkal nagyobb egységekben összegeződnek. Továbbá három-négy év alatt az egyes személyiség-összetevők súlya és jelentősége is megváltozik. Alapelemeiben talán a motiváció-hajlam-képesség és szükségletblokk a legstabilabb, amely főként a változatosság iránti igény erősödésében, a teoretikus gondolkodás kiteljesedésében és a társas jelleg minőségi átalakulásában mutatkozik meg. Ennek megfelelően többféle típus fogalmazható meg, amelyek végülis sajátos egységekben összegeződnek.

Leginkább állandó egység talán a választott pálya iránti hajlam, amely köré mindvégig a személyiségi tényezők jelentős része csoportosul. Ennél jóval "mozgékonyabbak" a különböző képesség-csoportok, továbbá az affektív összetevők sem képeznek központi kategóriákat. Ugyanakkor az érzelmi komponensek valamilyen módon és mértékben szinte mindig más személyiségi tényezőkhez kapcsolódnak. Elmondhatjuk még azt is, hogy a középiskolai tanulmányok kezdetén kevesebb, később pedig egyre nagyobb mértékben befolyásolják a pályaválasztási elképzelések alakulását az értékorientációk. A pályae érdeklődés viszont a középiskolai időszakban mindvégig vezető összetevőként integrálja a személyiségi tényezőket.

E megállapítások természetesen az általunk vizsgált mintára (N=120) összességében jellemzők. Nyilván sokkal összetettebb képet kapunk, ha különböző aspektusból elemezzük a pályaválasztási elképzelések személyiségben rejlő feltételeinek működését. Így a pályaeorientáció választási és elutasítási tartománya a gimnazisták esetében nem mutat számottevő eltérést, mivel a választás és az elutasítás területén nagyrészt hasonló a személyiségi tényezők előfordulása és csoportosulása. Pályacsoportonként viszont egészen más a helyzet, azaz a személyiségi összetevők pályacsoportspecifikus jellege egyértelműen megmutatkozik. E tanulmány keretei között mindössze két pályacsoport (orvos és pedagógus) személyiségi sajátosságainak főbb jellegzetességeire utalhatunk.

Az orvosnak készülő középiskolai tanulók személyiségi tényezői a többi (pálya)csoportéhoz képest sokkal kevesebb egységben összegeződnek (a tanulmányok kezdetén 12, a tanulmányok végén 9 cluster). Tartalmilag pedig az orvosi pályára irányuló tanulók személyiségi összetevőinek központi eleme

2. sz. táblázat: Az orvosi pályacsoport személyiségi tényezőinek clusteranalízise (részlet)

		xxxxx	- változatosság
		x	
		xxxxx	0.960
		x	x
		x	xxxxx - absztr. képesség
		xxxxx	
		x	x
		x	0.939481
		x	x
		xxxxx	xxxxxxxxx - ápolás, szoc. gond
		x	x
		x	0.865577
		x	x
		x	x
		xxxxx	xxxxxxxxxxxxx - szellemi ösztönzés
		x	x
		x	x
		x	0.810649
		x	x
		x	xxxxxxxxxxxxxxx - munkatevékenység
		x	
		x	0.781250
		xxxxx	
		x	x
		x	xxxxxxxxx - teoretikum
		x	x
		x	xxxxx
		x	0.926199
		x	x
		x	x
		x	xxxxxxxxx - biológia
		x	x
		x	x
		x	xxxxxxxxx
		x	0.852814
		x	x
		x	x
		x	xxxxxxxxx - alkotás
		x	x
		x	x
		xxxxxxxxx	xxxxx
		x	0.920331
		x	x
		x	xxxxxxxxx - kreativitás
		x	x
		x	x
		x	0.726423
		x	x
		x	xxxxxxxxx - változatosság
		x	x
		x	xxxxx
		x	0.915590
		x	x
		x	x
		x	xxxxxxxxx - önérvényesítés
		x	x
		x	x
		xxxxxxxxx	0.857996
		x	x
		x	xxxxxxxxx - szociabilitás
		x	x
		x	x
		x	xxxxx
		x	0.906853
		x	x
		x	x
		x	xxxxxxxxx - társulási készség

3. sz. táblázat: Az NST-teszt eredményei három mérés alapján (N=120)

Faktor	A tanulmányok kezdetén		A tanulmányok közepén		A tanulmányok végén	
	x	s	x	s	x	s
1. A gépekkel való munka	7,97	2,65	8,45	2,50	8,49	2,73
2. Kézi szerelés	5,56	3,18	5,85	3,49	6,29	3,30
3. Fémek	4,70	2,75	5,12	2,63	5,70	2,63
4. Fa és papír	5,50	1,94	5,65	1,88	6,08	2,04
5. Matematika	7,75	3,19	7,96	3,09	8,24	3,16
6. Természettudomány	10,15	2,15	10,51	2,10	10,90	2,19
7. Kőzetek, ásványok, föld	8,14	2,86	8,55	2,89	8,50	2,64
8. Élelmiszerek	8,90	2,18	9,30	2,11	9,70	2,27
9. Rostanyagok, textíliák	6,10	1,94	6,27	1,77	6,60	1,98
10. Állatok	10,80	3,82	12,25	3,40	12,10	3,32
11. Növények	9,91	3,39	10,18	3,36	10,40	3,47
12. Történelem, politika	10,90	3,66	10,74	3,17	10,95	3,33
13. Irodalom, művészettört.	11,53	3,03	11,63	3,12	11,80	3,26
14. Művészi alkotás	10,95	3,16	11,31	3,17	11,60	3,11
15. Művészi iparágak	9,85	2,03	10,01	1,94	10,05	1,98
16. Felelősség a körny. iránt	11,64	2,24	12,04	1,93	12,41	2,23
17. Kapcsolatok egyes emberhez	11,90	2,48	12,10	2,34	12,46	2,50

	x	s	x	s	x	s
18. Magányos munka	10,25	2,09	10,30	2,24	10,70	2,11
19. Spontán kapcsolatkeresés	8,05	1,86	7,90	1,72	8,35	1,94
20. Közvetlen informálódás	8,21	2,09	9,12	1,91	9,02	2,11
21. Gyűjteni, szerezni	10,01	1,46	10,30	1,56	10,80	1,65
22. Kombinálni, keverni	10,22	1,70	10,31	1,61	10,68	1,87
23. Felületi ábrázolás - átélés	8,36	1,91	8,15	2,10	8,54	2,38
24. Reprodukтив átélés	11,82	3,39	12,86	2,27	13,27	2,48
25. Segítés, gondozás	9,45	2,12	9,65	1,95	10,09	2,05
26. Kutatás, tudomány	10,11	2,36	11,16	2,28	11,40	2,41
27. Konstruktív gondolkodás	8,34	3,24	8,14	2,95	8,44	3,14
28. Összehasonlító gondolkodás	7,94	2,59	7,99	2,14	8,37	2,32
29. Gyakorlati-intell. munka	10,40	2,52	10,89	2,31	11,28	2,52
30. Érvényesülés, agresszió	5,91	3,56	5,55	3,52	6,00	3,43
31. Utazás, új iránti kényszer	10,72	2,42	11,82	1,87	12,19	2,09
32. Mozgásöröm	9,15	2,98	10,05	2,27	10,30	2,58
33. Szóban	11,91	1,98	11,97	1,90	12,70	1,89
34. Írásban	9,70	2,44	9,45	2,53	9,96	2,70
35. Rajz, reprodukálás	11,18	2,64	11,45	1,71	11,87	1,96
36. Szabad, önálló munka	12,04	2,34	12,65	2,06	13,17	2,28
37. Utasítás, adatok feldolgozása	10,68	1,67	11,02	1,97	11,20	2,03
38. Várakozó, figyelő magatartás	10,25	2,68	9,87	2,34	10,41	2,49
39. Montírozás, osztályozás	7,35	2,52	7,05	2,02	7,76	2,32
40. Előkészítés, ter., szerv.	10,04	1,93	10,21	1,73	10,36	1,94
41. Egész munka	9,55	1,85	9,53	1,92	10,02	2,10
42. Intenzív összmunka	8,82	1,69	9,05	1,58	9,60	1,63
43. Felületi kidolg. tisztaság	9,37	1,73	9,96	1,74	10,10	1,99

mindvégig a **matematikai-logikai gondolkodás**, továbbá fő jellegzetessége az **érzelmi biztonságra törekvő tendencia**. A személyiség egyéb dinamikus komponensei viszont ennél jóval nagyobb mozgást jeleznek. Így a szükséglet-motiváció területén a **kényelem, külső szempontok** (Csirszka 4,90, illetve 4,80) fokozatos háttérbe szorulásával egyre inkább a **teoretikum és a szociabilitás** (Ritoókné, 20, 40, illetve 19,00) erősödik.

A pedagógus pályára irányuló középiskolások személyiségi tényezői vizsgálataink szerint meglehetősen laza struktúrában helyezkednek el (a tanulmányok kezdetén 21, a tanulmányok végén 20 cluster). Megjegyezzük, hogy több egység elemei megegyeznek az orvosi pályacsoport személyiségi tényezőinek rendszerével. A pszichikus mechanizmusok különböző működése lényeges eltéréseket eredményez e két (pálya)csoport között.

A pedagógusnak készülő fiatalok érzelmi beállítottságára döntően a nagyfokú **élmény-igény** jellemző. Ugyanakkor az erős **szociabilitás** gyakran szorongásos színezettel párosul. A szükségleti szférában pedig határozottan erősödő tendenciával egyértelműen a **társas kapcsolat** a központi elem. Lényegében ugyanez mondható el az **esztétikumról**, csupán intenzitása kisebb. Az értékorientáció vezető egységei ebben a csoportban a **társas kapcsolatok és az altruizmus** (Super 12,69 és 11,41). Az érdeklődés pályaspecifikus sajátosságai itt a **szociális gondozás és az irodalom, nyelvek** előnyben részesítése.

Az orvosi és pedagógusi pályára irányuló középiskolások személyiségi tényezőinek általános jellemzői tehát részben hasonlóak, viszont szerveződésük már jelentősen eltér, működésük pedig merőben különbözik egymástól. Összességében az orvosnak készülőknél önmegvalósítási törekvései igen jelentősek, továbbá nagymértékben nyitottak és fogékonyak az új dolgok elsajátítására, valamint céljaikat alkalmazkodással és társaikkal való együttműködésben szeretnék realizálni. A pedagógus-jelöltek aktivitása viszont kevésbé dinamikus, ugyanakkor igen fegyelmezettek és úgyszintén készségesek az együttműködésre.

*

A személyiség dinamikus sajátosságai lényegében a lehető legdifferenciáltabban hatnak a pályaválasztás alakulására. Így a pályaválasztó fiatalok szükségleti rendszerével szervesen összefügg a motivációs bázis, valamint az egyéni célok kialakulása és megszilárdulása. Ehhez meg szorosan kapcsolódnak az értékorientációk sajátos struktúrával és dinamikával, amelyek úgyszintén jelentősen befolyásolják a pályaválasztás fejlődési ütemét és tartalmának differenciálódását. Kutatásaink igazolták, hogy az érdeklődés (pályaérdeklődés) iránya, tartalma és intenzitása a pályaválasztás egyik leglényegesebb kifejeződése, amely a középiskolai tanulmányok során sajátos fejlődésen megy keresztül. Végső soron mégis a személyiség temperamentum- és jellemsajátosságainak a rend-

4. sz. táblázat: A pedagógus pályacsoport személyiségi tényezőinek clusteranalízise (részlet)

x				
x				
x		xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx		- intellekt. munka
x		x		
x	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx		0.543469	
x	x	x		
x	x	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx		- irodalom, nyelvek
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx			0.226605	
x	x			
x	x	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx		- szociabilitás
x	x	x		
x	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx		0.523967	
x		x		
x	0.0	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx		- emocionális lab.
x				

szere az, amely legáltalánosabb formában összegzi és integrálja a fiatalok egész pályaválasztási magatartását. Következésképpen a személyiségi tényezők működésének minősége (amelyben a karakter döntő jelentőségű) határozza meg a pályorientáció leglényegesebb tartalmi összetevőit. Lényegében e minőségi ismérvek alapján végezhető el legnagyobb valószínűséggel a fiatalok pályaválasztási magatartásának körültekintő és megalapozott tipizálása.

IRODALOM

- Csirszka János: Pályalélektan.
Gondolat Kiadó, Budapest, 1966.
- Csirszka János: A személyiség munkatevékenységének pszichológiája. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1985.
- Dancs István: A csoporton belüli státus hatása a pályaválasztásra. Pályaválasztás, 1984. 3. sz. 15-21.
- Duró Lajos: Az értékorientáció pedagógiai pszichológiai vizsgálata. Acta Universitatis Szegediensis de Attila József nominatae Sectio Paedagogica et Psychologica, 24. Szeged, 1982.
- Duró Lajos - Zakar András: A munkára való beállítódás és a pályorientáció.
Pályaválasztás, 1985. 1. sz. 32-37.
- Egloff, E.: Merkmale und Stadien der Berufswahlreife.
Berufsberatung und Berufsbildung (51) 1966. 3-15.
- Helembai Kornélia: Conduite sociale-interpersonnelle des élèves de l'école professionnelle-sanitaire.
21 st International Congress of Applied Psychology.
Jerusalem, 1986. Abstract 190.
- Jaide, W.: Berufsfindung und Berufswahl.
In.: Handbuch der Berufspsychologie (Hrsg.: Seifert, K.H.,.) Hogrefe Verlag, Göttingen-Toronto-Zürich, 1977.
- Ritoók Pálné: Pályaválasztás-pályaaazonosulás-önmegvalósítás.
Kandidátusi értekezés. Kézirat. Budapest, 1977.
- Ritoók Pálné: Személyiségfejlesztés és pályaválasztás. Tankönyvkiadó, Budapest, 1986.
- Rókusfalvy Pál: Pályaválasztás, pályaválasztási érettség.
Tankönyvkiadó, Budapest, 1969.
- Rókusfalvy Pál: Pályaválasztás előkészítése.
Egységes jegyzet. Tankönyvkiadó, Budapest, 1982.

Seifert, K. H.: Handbuch der Berufspsychologie.
Hogrefe Verlag, Göttingen-Toronto-Zürich, 1977.

Szilágyi Klára: Az orvossá válás folyamatának pszichológiai elemzése, különös tekintettel a pályaalakultság szempontjaira. Kandidátusi értekezés. Kézirat. Budapest, 1982.

Völgyesy Pál: A pályaválasztási döntés előkészítése.
Tankönyvkiadó, Budapest, 1976.

Wölfel, I.: Zur Entwicklung beruflicher Ansprüche bei älteren Schülern. Dissertation B. Greifswald, 1985.

Zakar András: A gimnáziumi tanulók pályaaorientációjának személyiségi tényezői.
Kandidátusi értekezés. Kézirat. Szeged, 1985.

Андраш Закар

Личностные особенности представлений
относительно профориентации у учащихся средних
школ

Автор в своей работе дает отчет о результатах четырех-летнего исследования. На основе исследования группы учащихся гимназий в составе 120 человек, проведенного с помощью диагностических тестов, в статье показываются изменения личностных факторов в начале, середине и конце обучения, а также по отдельности оцениваются данные псевдомодели, созданной для врача и педагога.

На основе результатов исследования содержание идентификации с будущей профессией первоначально определяется структурой и динамикой личностных факторов, которые многосторонне регулируют поведение молодежи при выборе своей профессии.

András Zakar

Die Eigentümlichkeiten der Persönlichkeit in den
Vorstellungen der Oberschüler bei Berufswahl

Der Verfasser berichtet in der vorliegenden Studie über die Ergebnisse einer vierjährigen longitudinalen Untersuchung. Auf Grund einer mit Hilfe von diagnostischen Testen durchgeführten Untersuchung einer Gymnasiastengruppe stellt er die Veränderung der Persönlichkeitsmerkmale beim Beginn, beim Mittelabschnitt und beim Ende der Schulstudien dar und nimmt eine separate Bewertung der Angaben der Schüler vor, die den Lehrerberuf oder den Beruf des Arztes wählen wollen.

Die Forschungsergebnisse sprechen dafür, dass der Inhalt der Identifizierung mit dem Beruf primär durch die Struktur und durch die Dynamik der Faktoren der Persönlichkeit bestimmt wird, die vielseitig das Verhalten der Jugendlichen bei der Berufswahl regeln.

T a r t a l o m

Ágoston György: Szocializáció, nevelés, intézményes nevelés (Részlet egy készülő könyvből)	3
Koncz János: A XVIII-XIX. századi német, osztrák és orosz pedagógusokról és képzésükről	13
Kékes Szabó Mihály: Adalékok a Kolozsvári Tudományegyetem alapításához és az egyetem mellett működő középiskolai tanárképző intézet első éveinek történetéhez	35
Csapó Benő: Kísérlet a művelési képességek fejleszthetőségének vizsgálatára	51
Csirikné Czachesz Erzsébet: A kétértékű logikai következtetések struktúrája és fejlődése 10-17 éves korban	67
Hunya Péterné: Fuzzy logikai módszerek alkalmazása választási tendenciák meghatározására	95
Komlóssy Ákos: Orosházi gimnazisták az egységes alapú középiskolai képzésről	131
Vidákovich Tibor: Iskola-fokozat-záró diagnosztikus értékelés a 8. osztály végén	147
Zsolnai Anikó: A gyermekkorai kötődések vizsgálatának egy lehetséges eszköze	165
Duró Lajos - Gergely Jenő: Szakmunkástanulók értékorientációjának irányai	183
Helembai Kornélia: Az interakciók személyiségben rejlő feltételeinek vizsgálata szociális pályára irányuló középiskolai tanulók körében	215
Veczkó József: A gyermekvédelem szemléletét meghatározó néhány tényező értelmezése	227
Zakar András: A középiskolai tanulók pályaválasztási elképzeléseinek személyiségi sajátosságai	245

AZ ACTA PAEDAGOGICA ET PSYCHOLOGICA EDDIG MEGJELENT SZÁMAI

1. Gyűjteményes kötet, 1956. Tartalom:
 Tettamanti Béla: Művelődés és nevelésügy az ókori görög városállamok virágzásának és válságának korában
 Király József: Az idegrendszer plaszticitása és a nevelhetőség
 Király József: Új készülék reakcióidő meghatározására
 Király József: Keresztúri Ferenc
 Muhy János: Schwarz Gyula kultúrpolitikai nézetei
2. Király József: A színes hallás és a feltételes reflex, 1957.
3. Tettamanti Béla - Geréb György: Vita Comenius világnézetéről és ismeretelméleti állásfoglalásáról. 1957.
4. Kunsági Elemér: A gimnáziumi biológiagyakorlatok vezetésének szak módszertani kérdései, 1958.
5. Makai Lajos: A gimnáziumi fizikai gyakorlatok vezetésének szak módszertani kérdései, 1958.
6. Gyűjteményes kötet, 1962. Tartalom:
 Dr. Ágoston György: A tudományos kutatómunkára nevelés lehetőségei a magyar felsőoktatási intézményekben
 Dr. Duró Lajos: A középiskolai kollégiumi nevelőtanárképzés néhány kérdése
7. Gyűjteményes kötet, 1963. Tartalom:
 Dr. Ágoston György: Előszó
 Dr. Duró Lajos: A tanárjelöltek pszichológiai gyakorlatának nevelő hatása
 Dr. Nagy József: A III. éves tanárszakos egyetemi hallgatók iskolai megfigyelésének tapasztalatai
 Dr. Kunsági Elemér: A vidéki iskolai gyakorlatok néhány tapasztalata
8. Gyűjteményes kötet, 1964. A Szegedi József Attila Tudományegyetem Neveléstudományi és Lélektani Intézetében készült disszertációk I. Tartalom:
 Drosz Sándor: Középiskolai fogalmazástanítás (1962)
 Nagy József: Az idegen nyelvi készségek és jártasságok kialakításának néhány problémája (1963)
 Nagy Istvánné Varga Margit: Önálló munka földrajzórán (1964)
9. Gyűjteményes kötet, 1965. A Szegedi József Attila Tudományegyetem Neveléstudományi és Lélektani Intézetében készült disszertációk II. Tartalom:

Németh Kálmán: A tanulói személyiség pszichológiai megismerésének néhány elméleti és gyakorlati problémája (1965)

Veczkó József: A környezeti ártalmak és személyiségzavarok néhány pszichológiai problémája (1965)

Veszprémi László: A pszichofizikai regenerálódás hatása a tanulók munkateljesítményére (1964)

10. Gyűjteményes kötet, 1966. Tartalom:

Dr. Ágoston György: Az oktatás korszerűsítése mint társadalmi szükséglet

Dr. Duró Lajos: A szociometriai módszerek pedagógiai alkalmazásának metodológiai problémáiról

Dr. Orosz Sándor: A középiskolai tanárjelöltek nevelési gyakorlatáról

11. Dr. Orosz Sándor: A tanulók fogalmazási teljesítményének egzakt mérési lehetőségéről

Dr. Veczkó József: Adatok a tanulók iskolához való viszonyának pszichológiai vizsgálatához

Kerekesné Nagy Mária: A gimnáziumi pszichológia-oktatás személyiségalakító hatásáról

12. Dr. Ágoston György, Kerekesné Nagy Mária, dr. Kunsági

Elemér, Nagyné dr. Varga Margit, dr. Nagy János,

dr. Rózsa Éva és dr. Orosz Sándor: A IV. osztályos gimnáziumi tanulók körében végzett, hazafias nevelés eredményeit vizsgáló felmérés tapasztalatai

Dr. Rózsa Éva: A pedagógiai szociológia a gyakorló pedagógusok munkájában

Dr. Veczkó József: A tanulók iskolához való viszonyát alakító hatások pszichológiai vizsgálata

13. Dr. Nagy János: A Tanácsköztársaság közoktatásügyi tapasztalatainak felhasználása szocialista közoktatás-ügyünk fejlesztésében a felszabadulás után

Dr. Ágoston György - Dr. Kunsági Elemér: A gyermekek eszményképeinek vizsgálata

Dr. Duró Lajos: A személyiség szociometriai vizsgálatának módszertani problémái

Dr. Veidner János: A fajsúly-fogalom, a súly- és a fajsúlyszámítás elágazásos programja az általános iskola 6. osztályában

14. György Ágoston: Des formules de coopération pour l'application d'un programme de recherche pédagogique (Document de travail pour la réunion d'experts sur la recherche pédagogique Toronto (Canada), 26-30 août 1968)

Irena Wojnar: (Warszawa): L'art et formation humaine intégrale

Éva Rózsa: Die Formen der ganztätigen Bildung und Erziehung in Ungarn und die wichtigsten pädagogischen Er-

- fahrungen
 András Vágvölgyi: Young graduates and identification
 with their chosen career
 József Veczkó: Psychologische Überprüfung der Kenntniss,
 die Lehrer in den Grund- und Oberschulen von den
 Schülern besitzen
15. György Ágoston: Beziehungen zwischen Mittelschulunter-
 richt und Hochschulstudium in Ungarn
 Sándor Orosz: Particular System of Measuring the Level
 of Knowledge in Hungary, Conforming to the
 Possibilities of the Integrated Schools-system
  16. Éva Rózsa: Möglichkeit der Modernisierung des Unter-
 richts in der Tagesheimschule
 József Veczkó: Data on the Pedagogic psychologic Study
 of The Relation of the Pupils to School
 József Nagy: Standard Grade
 Margit Varga-Nagy: The Concept and Didactic Value of the
 Work Sheet
  17. György Ágoston-Sándor Orosz: An Experiment to Transform
 the Structure of Secondary School Education
 Helmut Breuer: Methodologische und Methodische Aspekte
 einer Frühdiagnose von Voraussetzungen für den Er-
 werb der Schriftsprache
 József Veczkó: Pupils Opinion of Their Teachers
 Behavioura Forms
 Elemér Kunsági: An Investigation of the Ideals of Sec-
 ondary School Students
  18. Dr. György Ágoston: Le-Communaute en tant Qu'Éducateurs
 Dr. Éva Rózsa: Freizeit in der Tagesheimschule
 Dr. Jenő Gergely: Moralische Urteile von in der Pubertät
 Hörgeschädigten Schülern
 Dr. András Zakar: Motive und Gestalltungsfaktoren der
 Berufswahl in der Pubertätszeit
 M.Radtke - Dr. G. Hahn: Methodologische und Ideologisch-
 Theoretische Grundpositionen einer neuen Methode
 zur Ermittlung wessentlicher Erziehungs-ergebnisse
  19. Dr. György Ágoston: The structure of educational
 research and its coordination
 Dr. Imre Csiszár: Experimental cathingaup process in fa-
 cultative subject group secondary education
 Dr. Keményné, Erzsébet Gyimes: Über Zusammenhange
 zwischen den interpersonallen Beziehungen der Wert-
 orientation der Persönlichkeit
 Dr. József Nagy: Themakonpensations Unterricht
  20. Dr. Máderne Kiss Márta: A Pedagógiai Tanszék oktatóinak
 szakirodalmi publikációi. Bibliográfia (1958-1978)
 Ágoston György: Kísérleti terv a gimnáziumi és szak-

középiskolai képzés átalakítására egységes középiskolai képzés differenciált ágazataivá
Nagy József: Kvantitatív pedagógiai értékelés

21. Dr. Duró Lajos: A személyközi viszonyok fejlődése a gimnázium első osztályában
Dr. Gergely Jenő: A tantárgycsoport választásának értékorientációs tényezői a gimnáziumi fakultatív képzési kísérletben
Dr. Veczkó József: Serdülőkorú tanulók tantárgykedveltségének pedagógiai, pszichológiai vizsgálata
Dr. Zakar András: Az első-osztályos középiskolai tanulók pályaválasztási szándékának értékorientációs tényezői
22. Dr. Ágoston György: A munkára nevelés
Dr. Gergely Jenő: Gimnazisták értékorientációinak vizsgálata az életpálya vonzó indítékai alapján
Dr. Kunsági Elemér: 17-18 éves tanulók hazafias eszményképei és munkaideáljai
Dr. Nagy József: A tudás létezési módjai. Megjelenési formái és funkciói
Dr. Zakar András: A pályaválasztási értékorientáció pszichológiai vizsgálata harmadik osztályos középiskolai tanulók körében
23. Dr. Ágoston György: Nevelés a tanórán kívül
Dr. Gergely Jenő: Az érdeklődés szerepe a pedagógiai és pszichológiai elméletekben
Dr. Kékes Szabó Mihály: Középiskolai tanulók közösségi tevékenységének vizsgálata
Dr. Zakar András: Az érettségiző fiatalok pályaválasztási identifikációjának pszichológiai vizsgálata
Dr. Ágoston György - dr. Nagy József: Tájékoztató jelentések a JATE Pedagógiai Tanszékén az elmúlt tervidőszakban (1977-80) a 6-os kutatási főirány keretében végzett kutatásokról
Dr. Duró Lajos - Dr. Gergely Jenő - dr. Zakar András - dr. Veczkó József: Tájékoztató jelentések a JATE Pszichológiai Tanszékén az elmúlt tervidőszakban (1977-80) a 6-os kutatási főirány keretében végzett kutatásokról
24. Dr. Duró Lajos: Az értékorientáció pszichológiai vizsgálata
25. Ágoston György: Az iskolakísérletek egyes kutatásszervezési és kutatásmódszertani kérdései
Komlóssy Ákos: Az egységes alapú középiskola modellje
Jazimiczkyne Tanács Erzsébet: Az orientáció szerepe az egységes alapú középiskolai képzésben
Laszlavik Éva: Az idegen nyelvi képzés helyzete a kísérleti egységes alapú képzésben

- Nagy József: A műveleti képességek rendszere
 Csapó Benő: A kombinatív képesség bonyolult rendszerként való leírásának stratégiája
 Hunya Péterné: Többváltozós matematikai statisztikai módszerek a pedagógiai kutatásban
 Kékes Szabó Mihály: Csongrád megyei középiskolák KISZ munkájának időszerű kérdései
 Kunsági Elemér: 17-18 éves fiatalok eszményképválasztásának forrásai
 Duró Lajos: Középiskolai tanulók értékorientációjának strukturális és dinamikai jellemzői
 Veczkó József: A tanulók iskolai viszonyának alakulása egy longitudinális vizsgálat tükrében
 Gergely Jenő: Középiskolai tanulók életfelfogásának értékorientációs tényezői
 Keczer Tamás: Középiskolai osztályközösségek pszichikus szerkezetének összehasonlító vizsgálatára fakultatív rendszerű oktatási kísérlet után
 Zakar András: A pályakép vizsgálata középiskolai tanulók körében
 Sebőné, Szenes Márta: Adatok a középiskolások baráti kapcsolatainak többszemponútú elemzéséhez
26. Ágoston György: Az osztrák iskolaügy alakulása (1962-1972)
 Hunya Péterné: Minimális elemszámú ekvivalens tesztek kiválasztása
 Kékes Szabó Mihály: Közösségi nevelésünk néhány időszerű kérdésének történeti előzményei
 Gergely Jenő: A foglalkozással kapcsolatos értékorientáció mérésének módszertani problémái
 Keményné Gyimes Erzsébet: Az óvodai idegennyelvi nevelés szociálpszichológiai vonatkozásai
 Veczkó József: A tanulók iskolához való viszonyának pedagógiai pszichológiai kérdései
27. Csapó Benő: A nominatív képesség fejlődését befolyásoló tényezők
 Csirikné Czachesz Erzsébet: A logikai műveletek és a kognitív fejlődés kapcsolata napjaink néhány fejlődéslélektani kutatásában
 Hunya Péterné: Interaktív tesztelés feladatrendszerek minimalizálása AID módszerrel
 Kékes Szabó Mihály: Közösségi nevelésünk néhány időszerű kérdésének történeti előzményei
 Komlóssy Ákos: A munkára nevelés néhány nevelésméleti kérdése
 Koncz János: Művelődéspolitikánk néhány kérdése
 Duró Lajos - Gergely Jenő: Óvodások és korrekciós osztályba járó gyermekek kognitív fejlődése
 Gergely Jenő: G.W. Allport - P.E. Vernon - G. Lindzey; Értékbeállítódás teszt alkalmazásának tapasztalatai
 Veczkó József: A gyermekvédelem szervezeti és tartalmi

reformja

Zakar András: A pályával való azonosulás vizsgálata pedagógusnak készülő gimnáziumi tanulók körében

Zakar András - Helembai Kornélia: A szakmunkástanulók érdeklődésstruktúrájának vizsgálata

28. Ágoston György - Drien Károly: A kísérleti 5 évfolyamu, iskolarendszerű technikusképzés előzményei és tapasztalatai

Koncz János: Az oktatásügy és a pedagógusképzés Svédországban az 1960-as évek végéig

Kékes Szabó Mihály: Középiskolai tanulók iskolán kívüli társas kapcsolatainak színterei

Csirikné Czachesz Erzsébet: Összetett nyelvi kijelentések nyelvi-logikai értelmezésének empirikus vizsgálata 1017 éves tanulóknál

Vidákovich Tibor: Az íráskészség vizsgálatának néhány mérésmetodikai problémája

Duró Lajos: A felsőoktatás korszerűsítésének pszichológiai problémái

Zakar András - Helembai Kornélia: A középiskolai tanulók pályaválasztási elképzeléseinek érzelmi sajátosságai